

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LXXXVII. De recta diei dispositione; eam in duobus docet consistere: In constitutione stabili actionum, & in firma observatione ordinis in illis præstituti.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

eretur, cui negligentius portam aperuerat, ne sibi incommodaret: Deinde enim elapso Sponso, ipsa coacta est per urbem quærere ubi Sponsus esset; & cum ab ipsa Sponsus quæreretur: Num quem diligit an mea vidistis? memento quàm obcuras & incertas indicationes acceperit, & quàm malè accepta sit à custodibus civitatis: Cantic. 5. *Quæsiui, & non inveni illum: vocavi, & non respondit mihi: Inven- serunt me custodes qui circummeunt civitatem: per- cusserunt me, & vulneraverunt me: tulerunt pal-*

lium meum mihi custodes murorum: Sed post multum laboris, & postquam multum passa est, eum tandem invenit Cant. 3. Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea, tenui eum, & non dimittam. Certè si ami- sisti, quære; si non invenis voca, & iterum quære donec invenias; si inveneris, stringe, nec dimitte, ut semper & in æter- num possideas, Amen.

* *

FERIA TERTIA

DOMINICÆ PASSIONIS.

CONCIO.

De rectâ diei dispositione.

Tempus meum nondùm advenit. Joan. 7.

Nihil est magis nostrum, nihil etiam minus nostrum quàm tempus: Magis nostrum nihil, cum existe- re non possimus sine tempore, ac illud quod habemus adedò sit libertati no- stræ traditum, ut oppignerare ac impende- re possimus prout nobis lubet, captivum dedere gaudiu voluerimus, posteaque in li- bertatem asserere quando nobis visum fue- rit, secundùm Apostoli verba, *Redimentes sens-*

pus, quoniam dies mali sunt. Maxima opum bonorumque pars usurpata est hominum cupiditate, eaque potentissimi invaserunt & quasi occupavere. Tempus autem commu- ne omnibus remansit. Sol æqualiter unicui- que lucet, cœlique pari æquabilitate ac celeritate motus metiuntur tempus univer- sis mortalibus: quilibet suam inde par- tem accipit, nec ea usquam toto minor est,

P 2

& quod

& quod quisque sumit, nihil alterius portionē inaminiuit: nō Rex, nō Imperator, nō quilibet avidus Dynasta, plus potest sibi sumere de tēpore, quā quilibet de vulgo: Plures, justē videant, maris littora sibi usurparunt, quōd essent ditissima unionibus & rebus pretiosis; at nemo alteri tempus usurpavit, licet ut ait Seneca; nullum temporis pretium sit; sed omnibus in medio relictum est; & proinde nemo potest alteri eripere, nisi simul vitam auferat, atque pro tempore, largiatur æternitatem: sicut nec ipsum tempus desitutum scripsit Plato, nisi cum occasu mundi.

Aliunde ut dixi, nihil in potestate nostrā minū est quā tempus: 1. Quia ei omnes subiecti sumus: Ecclesiasticus 3. *Omnia tempus habent, & suis spatiis universa transeunt sub cælo.* Inde fit ut usurpemus omnes denominationes quæ temporis differentias constituunt & determinant: dicimus enim nos fuisse, nos esse, nos fore. 2. Quoniam in potestate nostrā nullam temporis partem habemus: non potest enim revocari præteritum, inhiberi præsens, promitti futurum. 3. Quia nequimus ita uti tempore, ut pro voluntate nostrā & arbitrio sit uniuscujusque rei tempus & opportunitas: quod planē ostendit, nos illius dominos non esse: at id nobis dominari, quandoquidem obedire nos tempori oportet.

Hinc 1. Nobis non licet omnia quōcunque tempore præstare. Unde distincta rerum omnium tempora; & opportunitates, quas idem Eccl. enumerat ibidem, *Tempus nascendi, & tempus moriendi: Tempus plantandi, & tempus evellendi: Tempus stendi, & tempus videndi: Tempus odij, & tempus dilectionis;* & ita in aliis quæ magno numero recenset.

Hinc 2. Non omne tempus est opportunū salutis. Unde Apostolus Rom. 13. *Et hoc scientes tempus: quia hora est jam nos de somno surgere.* *Nunc enim propior est nostra salus, quā cum cre-*

didimus: Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Et 2. Cor. 6. *Ait enim: tempore accepto exaudi vi te: Ecce nunc tempus acceptabile: Ecce nunc dies salutis.*

Hinc 3. Finem aliquando accipit tempus quod nobis datur: Joan. 9. *Me oportet operari operæ eius, qui misit me, donec dies est, venit nō quando nemo potest operari:* Ita in hunc sensum illud dictum Davidis. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra:* interpretatur Apostolus Hebr. 3. *Adhortamini (ait) vosmetipsos, per singulos dies, donec hodie cognominatur:* Et Angelus quidam juravit in Apocal. 10. *Quia tempus non erit amplius:* Nam ut reliqua, datur ad mensuram.

Iterū dico nihil minū est nostram quā tempus, inconsiderantiæ nostræ culpa: Vix enim quidquam cum ordine & consilio facimus, sed fortunæ temeritas, casusque, actiones nostras gubernant. Solus ille Dominus est, summoque jure arbiter temporis, qui tempora universa fecit, & is de quo Apostolus loquitur. *Per quem fecit & sæcula:* Et Hebr. 11. *Fide credimus aptata esse sæcula verbo Dei.* Non igitur tantū Dominus, quia fecit, sed etiam quia aptavit, id est digessit: nam omnia suis temporibus distribuit; quemadmodum omnia suis locis disposuit; quod toties in Scripturā significatur: Act. 17. *Definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum:* Et Marci 1. *Quoniam impletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei, penitemini, & credite Evangelio:* Et Act. 1. *Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate: ad Galat. 4. Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum: Ephes. 1. In dispensatione plenitudinis temporum insaurare omnia in Christo.* Quod cum in rebus omnibus observatum fuerit: certē maximē respectu Messie: Ipse enim secundum divinitatem unā cum Patre, ab æternō, non solum instituit, atque decrevit, quæ pro salute nostrā in carne suscipiendā facturus erat

erat: sed singula suis temporibus, & locis instituit, atque ordinavit, ea que omnia suæ Humanitati à se susceptæ in ipso unione instanti revelavit: Uti scriptum est Psal. 39. *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei: Quod ita observavit, ut nunquam horam præterierit, nec anteverterit, nec etiam tardio: faceret, sed in omnibus Patris præceptum sit secutus; usque eò ut*

1. Licet mortem admodum optaret, atque impatienter expectaret, si fas est ita loqui juxta illud Lucæ 12. *Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum persuatur? non luerit tamen prævenire tempus, neque Judæis permittere, quod sæpe tentarunt; ita Joan. 7. Nemo misit in eum manus, quia nondum venerat hora ejus: Et Joan. 12. Venit hora ut clarificetur filius hominis: Pater sanctifica me ex hac hora: & cap. 13. Sciens Iesus quia venit hora ejus: & cap. 17. Pater veni hora, clarifica Filium tuum.*

2. Ut licet invitaretur atque impelleretur ad quædam agenda, quæ erat factururus; se tamen facturum esse negaret, quia vel exigua pars temporis prævertebatur. Ita Joan. 2. rogatus à Matre ut convivarum succurreret inopia, quibus vinum defecisset: respondit: *Quid mihi & tibi mulier, nondum venit hora mea; & hodierna die invitatus à cognatis ut ascenderet ad diem festum Scenopægiæ, negavit se ascensurum: Vos ascendite ad diem festum hunc: ego autem non ascendam, &c. quia tempus meum nondum impletum est: subdit autem Evangelista: Hac cum dixisset, ipse mansit in Galilæa, Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum, &c.*

Quæ ex occasione rem ego aggredior omnium utilissimam in vitâ, sed maxime neglectam, nempe totius vitæ moderationem in unius tantum diei dispositione. Quis enim in sæculo id ferè cogitavit? Omnia perturbata & confusa, omnia incerta & vaga, ita ut mo-

re belluarum vivamus: ac quemadmodum ij homines quibus vagæ sedes extiterunt, non dissimiles à belluis judicati sunt; ita cum prior habenda sit temporum quàm locorum & sedem ratio, quisquis in vitâ nihil habet ratione temporis dispositum, belluarum more vivit.

Accedit eò hinc facilè existere quòd tanto perè videtur difficile, ut vita nostra tota componatur, cum facilis sit unius diei compositio. Vita enim omnis nostra, unicus est dies: dies siquidem hebdomadas componunt, illæ menses, isti annos, hi autem omnem vitam nostram. Itaque omnis vita nostra, non est nisi dies unus sæpe iteratus; & illa est vita longior quæ sæpius eundem diem iterat: Vnde Seneca singulos dies, singulas vitas puta: Et infra; Cui sua vita, quotidie fuit tota, securus est. Et certè eadem agimus quotidie; surgimus, oramus, comedimus, operamur, ludimus, dormimus; Proinde si hæc semel benè disposita fuerit. Neque verò ullus sperare debet vitam ex rebus sex diebus dissimillimis compositam; nec propterea easdem actioines diversis modis velle efficere debet: sed una aliqua ratio eligenda, in quâ semper hæreatur; multarum rerum exemplo, atque imitatione, quæ semper idem operantur.

1. Ipsius Dei, qui perpetuò intra se Filium generat & Spiritum Sanctum producit.

2. Dei ut Creatoris, qui leges quas creationis initio posuit, semper observat, juxta illud, *Ordinatione tua perseverat dies:*

3. Beatorum in quibus est eadem visio, idem amor, idem canticum.

4. Ecclesiæ, cui Deus ab initio eadem proposuit, ante Incarnationem futura, in ipsa Incarnatione præsentia, nobis verò præterita.

5. Beatæ Virginis, cujus vita ante annuntiationem fuit in desideriis Messias, ab Annuntiatione in fruitione post Ascensionem in recordatione.

6. Viventium sub veteri lege, in quâ idem semper ignis, eadem sacrificia, manent & vesperi.

7. Viventium sub lege Evangelicâ, in quâ eadem Sacramenta omnibus proposita, eadem mysteria, eadem ceremoniæ, eadem Evangelia stant temporibus, sicut eadem festa semper recurrentia.

Hic possem multorum afferre exempla qui semper in iisdem versantur: Quidam in jugi Passionis contemplatione: alii in mysterio Nativitatis: alii in jugi poenitentia.

Et hujus quidem similitudinis, & quasi unitatis in vitâ plurimæ existunt rationes.

1. Est, Quia illâ ratione vetatur inconstantia, maxima vitæ spiritualis pestis, quæ nos per infinita actionum genera transversos agit, quo incommodo nullum fortasse majus in pietatis exercitatione existit:

2. Quia hac ratione acquiritur maxima agendi facilitas: nam sæpe idem agendo acquirimus habitum, ejus autem fructus est ut sit facilis operatio, & constans actio.

3. Quia alioqui nunquam in te ullâ perfecti existimus: tum quia nihil perfectè addidimus, secundum illud 2. ad Timot. 3. *Semper discentes & nunquam ad scientiam, veritatis pervenientes*: tum quia sine facilitate, nulla est delectatio; ipsa autem est operis perfectio: tum quia habitus non acquiritur, nisi multo tempore; nihil autem perfectum sine habitu, quia nulla est virtus firmiter operans præter habitum.

4. Quin interest ut actiones nostræ benè fiant, cum ut ille olim de se dicere solebat, æternitati pingamus: & illud Bernardi pensandum sit lib. 5. de Consid. cap. 12. Quæ priora, transierunt, & non transierunt: transierunt à manu, sed non à morte: Quod factum est, factum non esse non potest: Proinde, etsi facere in tempore fuit, sed fecisse in æternum manet: non transibit in tempore, quod tem-

pora transit: in æternum ergo necesse est cruciet, quod perperam te egisse in æternum memineras. *Et* Quod cum ita sit nonne erit prudentiæ ea discere benè, quæ semper mansura sunt, & transcribenda æternitati?

5. Quando quidem adeò laboriosum & difficile est designare & committi vitam integram, facile fuerit diem unum dispendere, cum quilibet dies sit totius vitæ nostræ quasi contractior tabula & summa. Inde accidet ut dies singuli nobis evasuri sint meliores, die uno alterum erudiente, nam *Dies diei erudit verbum, & nox nocti indicat scientiam.* Psalm. 18. ac secundum antiqui Scriptoris verba, *Dies posterior prioris est discipulus* Indidem fiet ut futura sit unitas in vita nostra, neque ea distinguatur variis coloribus; cum præceptum fuerit antiquæ Legis, Deuter. 22. *Non arabis in bove simul, & asino: Non indueris vestimento quod ex lana, linoque contextum est*: quæ præcepta non sunt admodum considerabilia, nisi ratione significationis moralis.

Hoc itaque opus in duobus consistit: 1. In constitutione stabili diei: 2. In firma exactaque observatione ordinis semel descripti & præstituti.

Constitutio duo continet, naturam actionum, & earum modum: Per naturam intelligo earum rerum substantiam quæ vitam nostram componunt: quæ ferè ad tria capita referuntur, & sunt, Devotio, Negotia, & Ludus, seu animi relaxatio: de quibus agendum: Et quidem quoad 1.

Nomine Devotionis intelligo actiones quæ immediatè tendunt in Deum & ejus obsequium sine quibus, ut patet, nullus dies præteriri debet. Illæ verò sunt oratio, meditatio, lectio, Missæ auditio, usus Sacramentorum, verbi divini auditio, virtutum exercitium separatum. Hæc enim est præcipua

vita nostra pars, immò ad hoc tantum nati sumus; atque optandum esset iis solum intendere: sed quoniam id non patitur huius vitæ necessitas; certè pars aliqua tribuenda illis. Quàm enim turpe fuerit integram diem sine Deo præterire? ut si diem sine sole, ac luce præterites. Certè nemo est qui non debeat Deo saltem duo tempora; diei principium, & finem. Etenim principia consecranda sunt Deo; & auxilium à cælo accersendū; sic enim admonetur anima, quid totâ die agere debeat. Refert Plutarchus Regi Persarum quotidie unum è cubiculariis ad fuisse qui diceret, Surge ô Rex, & curâ age earum rerum quibus te Oromasdes præposuit. Idem tibi quotidie dicit. A Deo flagita opem ad tria, 1. ad bonum quod à te præstandum est, aut ex officii lege seu obligatione, aut sponte: 2. ad peccata quæ tibi devitanda sunt, & ad tentationes quas superari abs te oportet: 3. ad mala quæ toleranda tibi, acciderint. In eodem tibi claudenda est dies; revocandusque ad te animus. Ne omittito examen; parvum, uti appellat Philo, conscientiæ tribunal, Manè speculum sumis, ut te hominibus exhibeas, assume itidem serò, ut te offeras Deo. Audi quod suadet Augustinus: Peccata nostra iudices nos sentiant, non patronos. Idem tu agnosce, & Deus ignoscet, &c. anteverte iudicium & mortis periculum. In bello olim cantum habuere anacleticum, quo palantes te vocarentur: Ita etiam animus post varias occupationes, & distractiones ad se revocandus est. Vfus lectiōnis utilissimus est, nam sicut tibi corpora reficiuntur, ita etiam anima lectiōne. Diebus autem festis, magis religiosus, aliquid addendū est. Inter opera devotionis, virtutū exercitia numeravi, quia virtutes peculiari attentione ad Deum, peragenda sunt, uti Eleemosyna, charitatis actus, penitentiæ exercitia, &c.

Quoad modum in actionibus devotionis observandum attinet. Tria sunt observanda:

Fidelitas, Reverentia, Fervor: Fidelitas in eo consistit, ut non omittas: nam, ut scripsit S. Nilus S. Chryl. Discipulus, nihil non efficit Dæmon, ut nos revocet ab oratione: si non fueris constans, multa tibi occurrent quibus allectus omittes quæ Deo debes, sed memento hoc esse summum omnium operum. Salomon à matre reprehensus est, quòd sacrificiū matutinum impedivisset prima die nuptiarū, cum adhuc stertens claves templi non d. disset quas ipse servabat, uti refert Arboreus. Reverentia in eo est, ut scias tibi rem esse cum Deo, cuius majestas summum cultum exigit. Fervor denique: ne facias opus Dei negligenter, sive fraudulentè: sed attendas, & animū applices; alioqui sæpe multis illud Davidis contingit; *Et oratio eius fiat in peccatum.*

2. Pars, pertinet ad negotia, quo nomine intelligo ea in quibus vita nostra occupatur: Etenim unicuique incumbit obligatio alicujus operis, quodcumque sit.

1. Quia hoc homini naturale est, secundum illud Iobi 5, *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum.*

2. Quia ad hoc Deus vitam hominibus dedit: Genes. 2. *Posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur & custodiret illum:* & Psal. 23. *Qui non accepit in vano animā suam,* alioqui hoc est, ut ait Psaltes in vanum accipere animam suā; Hebræ. otiosè: hoc est accipere ad perdendum; Ita quod vertit interpres, *accipere,* vox Hebræa *asa,* significat etiam *comburere:* otium enim omnia bona absument. Idem dixit Apostolus 2. Cor. 6. *In vacuum Dei gratiam recipere,* quod exponit Anselmus, per desidiam facere ut in se gratia Dei sit otiosa, atque inutilis, ac si nulla data fuisset.

3. Quia vivere, idem est quod agere, & otiosi mortuis sunt similes: omnibus autem vita convenit: itaque rectè dixit Aristoteles lib. 9. Ethic. cap. 9, *ἐπιτείνεσθαι* aliquid agendo

agendo sumus & vivimus: cum è contra otiosi homines similes sint statuis Dædali, quæ animam habere videbantur, sed vitâ carebant, sic illi ut colorata cadavera, os tantum ad nudandum, & edendum aperiunt, non autem ad loquendum.

4. Convincimur hujus rei exemplò rerum omnium: nihil est enim in naturâ otiosum: Quin etiam Beatæ mentes licet videantur esse in summâ quiete, in illis tamen Sanctus Dionysius libr. de div. Nomin. cap. 4. ait esse *στάσις ἢ κίνησις*, statum & motionem, nunquã bonæ actionis expertem: Explicat Sanctus Maximus, & ait, Sanctas mentes *ἐστάναι βεβαίως* stare firmiter in Dei contemplatione & amore, & eadem *κινεῖσθαι* moveri, cum ad proximos juvandos proderint. Ibi vides semper actionem, seu in statu, seu in motu: prima circa Deum; alia circa proximum. Immo de ipso Deo, summè immobili, ex mente Dionysij dixit idem Maximus, ipsum stare, & moveri: Stat cum in se immobilis omnia perenniter generat; movetur cum omnia in melius transformat. Non igitur mirum si Deus semper agens oderit desidiosum, juxta illud Isaiæ 1. *Odî Sabbata vestra*, quod Sanctus Basilii de inertia interpretatur.

5. Hinc providit Deus, ait Chrysostr. homil. 12. ut multa essent difficilia quæ nostram segnitiam excuterent, nosque ad agendum ex necessitate adigerent, aut excitarent.

6. Atque ut scias homini laborem, & occupationem convenire; sicut quæ naturalia, ea profunt, quæ verò contra naturam, ea nocent; ita fit ut nihil homini plus noceat otio ac desidia.

Ex otio enim omnia vitia, Eccles. 33. *Multam enim malitiam docuit otiositas*: Vnde Basilii homil. 8. hexame. otium vocat præceptorem vitiorum, 2. Omnes passiones; unde Sidor. lib. 1. Epist. 9. otiosum animum vocat *ἀεμιλήριον τῶν πατῶν*, perturbationum animi

propugnaculum: quia scilicet turæ sunt animæ perturbationes à divinis motionibus & virtutibus. 3. Summa dæmoni commoditas ad tentandum. Athanasius libr. de Virgin. ait, Dæmones valde delectari otio corporis: Id probat Basilii exemplo Dæmonis reverentis, cum vidisset domum vacantem: Vnde et Cassiano lib. de spiritu acedia cap. 21. ajebant Patres operantem Monachum Dæmone uno pulsari; otiosum autem ab innumeris spiritibus devastari. Et idè consilium S. Hieronymi Epist. 9. ad Rufinum: facito aliquid operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum. Hinc facile est judicium passim de juvenibus, & de mulieribus quæ vivunt otiose: nimirum nihil esse in illis virtutis, ne vestigium quidem: immò id semper apud me statui, vix illas castas esse posse: nam si ullâ reperit castitas, certè otiositate. Otia si tollas, periret cupidinis arcus: Et idem Poëta. *Quæritur Agistis quare sit factus adulter in promptu causa est, desidiosus erat.* Proinde Sanctus Ambrosius de fugâ sæculi cap. 6. Otium, lasciviæ ferias nominat: Theodor. Studita ser. 100. animi fontes ferias: Hinc Chrysostr. in Psalm. 8. duos ait esse fontes malitiæ *ἀρετῆς ἔσχαλον*, otium, & remissionem. Nec valet excusatio nihil esse operis: Nam si non habes proprium, habes alienum. August. Epistola 202. & Plato ajebat bonis nullum Patriæ consulendi modum, aut finem esse. Et ex Symmacho lib. 2. Epistola 3. fratrum negotia velle cognoscere pia, & honesta curatio est. Jam scemina quam multa possunt pro Templis, & pro Pauperibus, de justo labore suo? Vide quid consulat Hieronymus Eustochio super eâ re. Ego verò dicam tibi? Nobilis & dives Domina, honora Deum de justis laboribus tuis: Dico de laboribus justis, non de rapinâ, ut eum quædam se honorare credunt. Nec, ut iterum dicam, opponas te nihil habere quod agas. Etenim suæ sunt unicuique occupatio-

mes; alia ex necessitate, alia verò ex electione, nec ullus est, quicquid dicat, qui non habeat conditioni suæ proprias & accommodatas. Sunt suæ fœminis sunt suæ viris, etiam principibus. Quàm multa habes domi facièda circa liberos, circa domesticos, circa familiam? An putas in ordinandâ familiâ nihil esse occupationis? Jam circa externos, ut negotia præteream, quantum occupationis est in pacificandis inimicis, in iuvandis pauperibus, viduis, afflictis, & oppressis? Et cum omnia deerrunt, oportet esse industrium in sese bene occupando: 1. ut in labore hominum sis, & impleas illud. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* 2. Ne sis otiosus: etenim ut ait Sapiens Prov. 11. *Manus in manu, non erit innocens malus.* 3. ut talentum tibi à Deo collatum expendas, & opus tibi commissum impleas. Quàm turpe est videre fœminas nobiles totâ die otiosas! re-
 cte dixit Hesiodus: *Iners otium, dedecus est atque infamia.* Specta Veneris imagines, nunquam videas in manibus ejus telam, colum, aut aliquid operis: sed otiosâ mulier adest Cupido. Errant autem qui existimant, egenis laborandum, aliis verò divitibus, otiantum: Audiant Hieronymum Epist. 8. *Cum omnibus laborandum est, ut per occasionem operis, nihil aliud cogites, nisi quod manibus tuis ipsa confeceris.* Memento mulieris fortis de qua Salomon in Prov. cap. ult. *Manum suam misit ad fortia & digiti eius apprehenderunt fusum.* Quàm tibi honorificum ut quis manibus Christo vestem texueris, aut altaria labore tuo operueris. *Honora Deum de tua substantia* ait Sap. Proverb. 3. Vide Homerum quam occupationem donet principibus fœminis: De iisdem lege in Historiis: Sed virtutes ferè in solis libris remanserunt, & in veterum memoria; vitia autem in moribus nostris. Hoc supposito nullû scilicet esse, qui suâ nõ habeat occupationem, suumque negotiû; vide quomodo in negotiis agendis te gerere debeas.

Tom. III.

In illis tria sunt observanda, Conscientia, Diligentia, Sobrietas: Conscientia, ne mala sint, ne inutilia, ne illicita, ne nociva. Paulinus Epist. 20. de inutili opere: *Hoc verò est in medio dierum inanium, texere operibus vacuis aranæ telam.* Sed Christus. *Quid prodest homini, etiamsi universum mundum lucretur, anima verò sue detrimentum patiatur: aut quæ dabit homo commutationem pro anima sua?* Quàm multa sunt quæ sociari nequeant cum salute? Diligentia, quia scilicet sunt opus Dei. Sobrietas ne sint nimia, ne animus opprimatur: immò post varias, & multiplices occupationes is ad se revocandus est: dissipatur enim mens, & deperit sensum nisi ad se recipiatur.

Tertia pars spectat Ludum & recreationem, quæ communiter loquendo, in vitâ etiam seriâ est necessaria, quia nimia contentio vires frangit, remissio reparat. Ita Sapientes omnes judicant, Socrates, Plato, Aristoteles: Immo Christus cum Apostoli redissent à labore prædicationis, eos iussit quiescere uti dicitur Marci 6. *Et dicit illis. Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum.* Ita Ioannes Apostolus interdum cum perdice ave animum relaxabat: Sic viri Apostolici: ut Nazianzenus, qui ad litus maris animum remittebat: unde orat. 6. ita loquitur: *Non interdiciam volo animi relaxationem, sed immoderationem coërceo.* Sed tria in Ludo & recreatione sunt observanda: 1. Innocentia, ne scilicet recreatio capiatur ex rebus turpibus & inhonestis; item ne per impietatem, ut ex rebus sacris, aut personis: Ad hæc, ne ex illicitis ludis. Hinc multa SS. PP. dicunt contra ludum alex, quæ S. Cyprianus appellat Diaboli laqueum manifestum. Itaque Imperator ad legem Aquileiam: ludus noxius in culpa est, 2. ut servetur Decorum: ut nimirum habeatur ratio personæ, loci, & temporis: Ita quædam licent secularibus quæ non licent neque Religiosis, neque Clericis & personis illis quæ professio-

Q

acm

nem peculiarem faciunt sanctitatis, virtutis, & strictioris disciplinæ. 3. ut habeatur Moderatio; quæ ista postulat: ut non totam vitam ludus impleat: ut enim ait Seneca Epist. 20. plerisque agitur vita per lusum. Immo nec meliorem vitæ partem; quod ex postulat Aug. serm. 27. de verbis Domini: Si quid de bonis deperit, tristaris; dies perdis & gaudes. Ut sic animus remittatur ut non dissolvatur: quod ait Seneca Epist. 15. Itaque dictum est Theophrasti in Laetio, sapientiæ rumpi arcum si relaxetur: quâ ex occasione quærit Aristoteles de Ludione 7. Ethic. cap. 7. an sit intemperans, an mollis. Quia scilicet remissus animus ita emollescit, ut ea deinde fugiat quæ robur animi, & constantiam postulant. Denique ne quod in plerisque reprehendit Aristotel. 8. Polit. cap. 5. Ludum & jocum, finem facias: nam ea tantum ratione ludus & recreatio permittuntur ut ad laborem sufficiamus. Itaque sic præcipit Anacharsis lude, *ἔπος σπασδάξῃ* ut res serias deinde agas: quasi dicas; ludus opus sequi debet, & præcedere: quod sic explicat S. Augustinus in Psal. 34. Memento peregrisse te aliquid, restare aliquid, divertisse te ad refectioem, non ad defectioem. Unde magnorum hominum ludi non sunt inutiles, uti de se Theodoricus Rex gloriatur apud Cassiodorum lib. 1. Epist. 45. Sit & pro republica & cum ludere videmur, nam idè voluptuosa quærimus, ut per ipsa, feria compleamus. Vide igitur quid de hodiernis moribus sentiendum sit, & an communes hominum recreationes & ludi sint innoxii atque innocentes.

Diximus de natura actionum: nunc dicendum de modo: Tria dicit, Tempus, Ordinem, Methodum.

Tempus: 1. ut omnia fiant suis horis: Itaque duo potissimum extrema diei regenda sunt, surgendi videlicet ac decumbendi opus: sed istud maximè: quam obrem Deus semper

numeravit dies ab hora septima. Genes. 1. Factumque est vespere & mane dies unus.

2. Singula, singulis horis destinanda: dixi singula. Quia omnium vitæ partium cura habenda est, ac nulla negligenda. Ambr. lib. 3. Ep. 25. Una hora totius vitæ portio est. Nam ut dicebat Socrates, in vita ut in simulachris *τὰ μέγιστα δὲ εἶναι δεῖ*. Omnes partes pulchras esse oportet: uti enim nihil est in mundo quod non sit ordinatum, ita nihil esse debet in vitæ ac sicut non tantum Cæli & Astra ordinata & ornata sunt, sed etiam foliorum, & florum rationem natura habuit; ita & nos præstare debemus: ac sicut qui se curiosè induunt, non tantum rationem habent vultus, oculorum, oris vestium, sed etiam capillorum; ita nihil est in vitam exiguum quod negligere debeas.

Cæterum sic dies implenda est variis occupationibus, ut semper pars aliqua relinquatur vacua, ut rebus extraordinariis destinetur.

Ordo postulat ut non simul omnia fiant, sed successive. Ut in actione incipias unde oportet, pergas eodem modo, neque miscas omnia: & cum hora præteritè destinata alicui operi, etiam si non sit opus absolutum, illud deseras, si non sit absolute necessarium: quia uti dicebat Christus, *sufficit diei malitia sua*: & ita etiam cuiuslibet horæ sua sufficit; alioqui fieret mira nostrarum actionum confusio. Id verò dico ordinariè, nam alioqui nolo esse tyrannidem actionum, sed ut non facile deseras quod est propositum.

Methodus 3. ut scias rationem agendi. Et in genere quidem. Observa 1. ut non agas ex consuetudine, sed ex proposito.

2. Ut debitam habeas intentionem: & idè subiste paulisper ante quam incipias. Est qualibet particularis cuiusque actionis actio nis ex sua natura secundum virtutem à qua regitur, intentio: Est alia etiam respectu status, personæ, & præsentis dispositionis: aliquando offer Deo ad satisfactionem, aliquando ad gratia

gratiarum actionem, aliquando ad aliquid imperrandum, &c. Est alia ascititia: S. Paulus vult omnia fieri in nomine Jesu: Theologi volunt ex motivo charitatis Dei: Patres spirituales in unione actionis Christi, S. Ignatius ad majorem Dei gloriam: alii assumendo omnes intentiones, atque affectiones omnium Sanctorum, & piè viventium, in utraque Ecclesia, militante, & triumphante. Ita actiones merè naturales, ut somnus: refectio, ludus fiunt morales: quæ autem sunt morales, fiunt supernaturales ex motivo.

3. Ut perseverantiam habeas atque impleas: Væ ijs qui perdidērunt sustinentiam: Christus Dominus sic Patrè alloquitur Joan. 17. *Opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam: nec prius mori voluit, quàm diceret, Consummatum est.*

4. Cohibe in initio imprudentem estimationem: Ut enim ait Ambrosius, qui diu facere aliquid vult, debet moderatè facere. In progressu præcipitem & inquietam anxietatem evita: fac ut agas, non ut egeris. Huc pertinet quod Christus admonuit. Matth. 6. *Sufficit diei malitia sua, præsertim quia peracta una actione, ad aliam transeundum est: Itaque si agendum est, age, nec velis extra tempus egisse: 5. Cave tibi à motu indignationis si accidit ut quæ aggredieris & facis fœlici eventu careant: nam rerum exitus non pendet à nobis, sed à Deo.*

Denique videndum ut nos tantum bene: sed etiam ut decenter, & pulchrè facias: uti fere in omnibus non tantum attendis ut habeas necessaria, sed etiam quaris ornatum: neque requiritur tantum in milite, ut bona sint arma, & integra, sed etiam ut nitida sint, & lucentia. Et idè in particulari scias quomodo res singulæ sint agenda.

Hactenus dicta pertinent ad diei constitutionem, quæ sequuntur sunt ad ejus observationem. Nam multi, sibi regulas præscribunt, nec eas aliter servant, quam uti tabellas egre-

giè pictas, vel ut eas se habere gloriantur vel ut spectent ad delectationem: In observatione igitur hæc tibi custodienda sunt.

1. Ut necessaria & obligatoria aliis præferantur: in quo multi agunt præposterè, & Christus passim vocat hypocritam.

2. Ne id agas serviliter, sed mutes pro ratione temporum & occasionum: rectè dixit Apostolus 1. Cor. 14. *Spiritus prophetarum subiecti sunt prophetis, quia tacere poterant & loqui cùm volebant, eodè modo qui sibi legem posuerunt.*

3. Ut impedimentis frequentibus aut extraordinariis quid tibi faciendum sit statuas: certè quæ sunt impedita aliquo negotiorum interventu, nisi sint necessaria, eo die sunt omitenda: quæ necessaria sunt, alterius non necessari loco ponenda.

Hoc unum superest, ut evitetur horum omnium neglectus, qui fere oritur 1. ex parva salutis cura: Si M. dicit præscripsit tibi definitam rationem temporis, non eam prætermittis: Quidni etiam pro animæ tuæ salute illam adhibeas?

2. Ex nimia vivendi libertate: rectè monet Apostolus, ad Galat. 5. *Tantum ne libertatem deus, in occasionem carnis.*

3. Quia multis videtur hæc minuta cura indigna homine magni ingenii: Nunquid tu Christo sapientior, cujus omnes actiones suis temporibus erant determinatæ? Non habuit Angelum custodem, quia pro sua sapientia non indiguit illius directione; habuit tamen totam vitam suam sub regula in omnibus circumstantiis.

Memento itaque hunc diem esse ut diem mortis; ut diem nundinatum, ut totam vitam; ut sigillum vitæ; ut totam aternitatem. Et liceat saltem unum diem ex Dei præscripto transigere. Nam quid erit sub vitæ finem, si illa nobis exhibetur penitus inordinata, & nullis legibus astricta? Sed nimirum filii Belial, hoc est sine jugo, omnem legem aspernantur. Veniet, veniet ille dies, cum unum diem

diem optabis qui tibi denegabitur. Finio cum Apostolo Ephesiorum 5. Videte itaque fratres: quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes; sed ut sapientes, redimentes tempus quoniam dies mali sunt: Propterea nolite fieri imprudentes sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei.

Certè sapientes tempus vocavère sumptuosum impendium: Seneca de Brevit. vitæ

cap. 8. Temporis nullum pretium est: Sed uti subdit. Re omnium preciosissima luditur. Memento in tempore esse æternitatem: & quale tempus habueris, talem te illam habiturum. Vide ut habeas beatam, Amen.

**

FERIA QVARTA

DOMINICÆ PASSIONIS.

CONCIO PRIMA.

DE PRÆDESTINATIONE.

Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves mea vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me.

Ioannis 10.

CUm Judæi causam suæ incredulitatis in Christum rejecissent, quasi non satis eis fuisset locutus, nec satis expresse dixisset se esse Christum, postquam eos mendacii arguit, eò quòd abundè se eis manifestasset verbo, & opere, veram causam incredulitatis eorum aperit, nempe eorum malitiam, qua factum est ut ab ovium ipsius numero excluderentur. Itaque non creditis quia non estis ex ovibus meis, alioqui enim, oves mea vocem audiunt, Sic enim enim vocantur ut audiant. Per oves autem Christi,

interprete S. Augustino tract. 48. in Ioan intelliguntur Prædestinati: juxta illud Actor. 13. Crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam; Vnde signanter dicit de ovibus suis; & ego cognosco eas, quibus verbis earum prædestinatione significat: Quia uti Verbum Divinum cognitione gignitur; ita & Electi, seu Prædestinati gignuntur cognitione, non merè speculativa, & sterili, sed fecunda, & practica. Vti enim Pater cognoscendo Filium, (terminus enim cognitionis ipsius est Filius) suam ei tribuit essentiam, & perfectiones omnes; ita suos